

PROTOKOLL

Projekt: Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneering

Teema: Trassialternatiivide tutvustamine

Kuupäev: 20.02.2025, kl 17.30

Asukoht: Valgu Rahvamaja

Protokollija: Marion Mets

Osalejad: Registreerimislehel (38 osalejat)

Päevakord:

- Planeeringu eesmärk (miks ja mida)
- Miks on uut elektriühendust vaja?
- Visandamise põhimõtted ja visandatud koridorid
- Kaasamine
- Mis juhtub peale planeeringu kehtestamist?
- Küsimused ja avatud arutelu

Avaliku arutelu ettekandega saab tutvuda projekti kodulehel, <https://riigiplaneering.ee/riigi-eriplaneeringud/eesti-lati-neljas-elektriuhendus/eesti-lati-neljanda-elektriuhenduse>.

Arutelu:

Küsimus: Uuringud hakkavad praegu peale, mida me siis küsime? Millal need lõppevad?

Triin Koorits Skepast&Puhkim OÜ (edaspidi SKPK): Kohe jõuame ajakavani.

Küsimus: Sain teate, et majast läheb mööda 500 m kauguselt. Miks piir selline on?

SKPK: Siia võivad tulla kõik, et oleks võimalik oma piirkonna kohta kaasa rääkida.

Küsimus: Kummale poole elekter voolab?

Viktoria Muske-Vidjajev Elering AS (edaspidi Elering): Mõlemat pidi, nii Eesti-Läti kui Läti-Eesti.

Küsimus: Meie külast tuleb läbi üks liin?

SKPK: Jah. Selles piirkonnas, selles lõigus on üks liin.

Küsimus: Mis on kaitsevöönd?

Elering: See on tehniline vöönd. Kaitsevööndisse tohib minna, kuid kui liin on katki ja vajab remonti, siis selleks on vaja ruumi.

Küsimus: Nii et sinna ei tohi ehitada ega midagi panna? Mis piirangud seal on?

Elering: Peamine piirang on kõrgus. Kui teil läheb õhuliin ning õhuliini all on maja või ehitis ja selle ning õhuliini vahe on liiga väike, siis võib toimuda läbilöök. Seda on võimalik vaadata ka Eleringi kodulehel, kus on brošüür selle kohta, mida võib ja mida ei või kaitsevööndis teha.

Küsimus: Kas te näitate üht kohta, kus on ehitis elektriliini all? Minu meelest ei tohi ühtki ehitist elektriliini all olla.

Elering: Nt kombain või traktor võib olla.

Küsimus: Sinna alla tekib ju ehituskeeluvöönd?

SKPK: Jaa, ehituskeeluvöönd tekib, ühtki ehitist kui sellist ei tohi olla, jah. Põllumajandustegevust võib teha. Põllumajandustehnikaga võib liinide alt läbi sõita.

Küsimus: Kui kaugel võib maja olla trassist?

SKPK: Kaitsevöönd võib olla otse maja kõrval. Aga sellist olukorda üritame vältida, sest see on nii suur trass, et võimalikult kaugemale tahaks minna majadest.

Küsimus: Naabrimehel on maja ühel pool liini ja kuur teisel pool liini.

SKPK: Me vaatame hiljem selle konkreetse koha üle. Täna olemegi selleks siin, et vaadata kõik olukorrad üle, kus te tunnete, et on ebaloogiline. Trassid on tõmmatud andmebaaside alusel. Kohalike sisendit on vaja, et need õiged saaksid.

Küsimus: Kes merekaablit kaitsma hakkab?

SKPK: Merekaabel on territoriaalmeres. Estlink ei olnud territoriaalmeres. Territoriaalmerre varialevastik ei saa sõita.

Arvamus: Saab küll! Ma olin 52 aastat kapten.

SKPK: Ei saa. Majandusvööndis on võimalik sõita, mitte territoriaalmeres.

Arvamus: Räägime asjast.**Küsimus: Mis paha teeb, kui olemasolev liin tuleb läbi looduskaitseala?**

SKPK: Praegu on kaitsevöönd 25+25 m, uus kaitsevöönd on 40+40 m, seega kaitsevöönd laieneb, suurem osa saab häiritud (nt kui on rikked jms).

Küsimus: Uus ja vana trass jooksevad kokku Vigalas?

SKPK: Rumbas.

Küsimus: Aravere küla kohta. Siit paistab, et trass läheb üle raba.

SKPK: Jah, läheb küll. Üks alternatiiv läheb üle raba.

Küsimus: Mis see kollane joon vana trassi peal on?

SKPK: See tähendab, et seal peab tegema vanas trassis muudatuse, kuna olemasolev elektriliin läheb eluhoonetest liiga lähedalt mööda. Siis oleme joonistanud uue koridori ega kasutaks vana koridori ega läheks eluhoonete peale.

Küsimus: Kui suur vahe on mastidel?

SKPK: 450-500 m.

Küsimus: Kas kõik alternatiivid on õhuliinid?

SKPK: Jah.

Küsimus: Kas mastide asukohta saab muuta?

SKPK: Jaa, see on küsimus projekteerimisel, seal saab ka läbi rääkida, kuhu mast jääb. Kõik nurgakohad on need, mida on projekteerimisel keeruline muuta, need saavad planeerimisel suhteliselt hästi paika, aga sirgeid lõike saab muuta.

Küsimus: Meie piirkonnas 330 kV ja üks liin?

SKPK: Jah.

Küsimus: Vana trass läheb põhja poolt? Uus trass lõunast?

SKPK: Kui valitakse uus trass, siis tõenäoliselt tõstetakse vana 110 kV liin uue 330 kV liini peale. Me tahame liine optimeerida.

Eling: Kui tuleb uus koridor, siis me tõenäoliselt võtame vana ära.

Küsimus: Valgus alajaam kaob ära?

Eling: Oleneb, kuidas otsustatakse.

Küsimus: Aga miks te praegu vana liini rekonstrueerite, kui nahunii tuleb uus liin?

Eling: See projekt on alles planeeringu faasis. Me hakkame pärast alles vaatame, kuidas optimeerida.

Küsimus: Aga miks alajaama rekonstrueerida, kui tuleb uus liin?

Eling: Me peame alajaama rekonstrueerima, sest seal on inimesed, kes tahavad elektrit saada.

SKPK: Siin on oluline arvestada, mis on projekti ajakava. Selle projekti ajakava on palju pikem kui konkreetse alajaama rekonstrueerimine.

Küsimus: Uus süsteem võiks väiksem olla, miks tehakse poole suurem uus Valgu alajaam? Need on poole suuremad kui vanad veneaegsed seadmed.

Eling: Ei oska praegu kommenteerida.

Vallavalitsus: Praegu rekonstrueeritakse 110 kV alajaama. 330 kV alajaama ei ole planeeritud, 330 kV alajaam on Lihulas ja Järvakandis. Praegu ehitataksegi suured alajaamad, et hiljem laiendamise puhul ei peaks enam tegelema maaomandi küsimustega.

Küsimus: Eile rääkisite, et kui tuleb uus trass, siis on vaja teha uusi ühendusi 110 kV liinile. Aga kas selle projekti puhul määratakse väiksemate liinide asukohad ja võetakse arvesse nende mõju? Ehk kui 110 kV liin võetakse maha, siis alajaamadesse peab viima uued liinid (sest uus koridor ei lähe enam vanadesse alajaamadesse).

SKPK: Selle projektiga seda ei vaadata.

Arvamus: Aga see ju ka mõjutab!

SKPK: Jaa, kindlasti. Aga praegu me otsime selle projekti raames 330 kV liinile parimat asukohta. Kui valime uue koridori, siis tuleb lahendada ka see, kuidas olemasolev 110 kV liin ümber ehitatakse ning kuidas alajaamad säilivad. Seda olukorda ei saa tekkida, et nüüd võtame vana liini maha ja siit enam elektrit ei saa. Sellega tuleb pärast tegeleda.

Küsimus: Aga uuringutes, kui nad tulevad seda hindama, siis nad arvestavad, et need võetakse maha?

Küsimus: Ja teine asi on see, et kas seda on hinnatud, mis seisus on 110 kV liin?

Eling: Seda hindame, kui alternatiiv on juba valitud. Siis on meie ees konkreetne küsimus, siis saame seda hinnata.

Küsimus: Juhul kui tuleb 330 kV liin uude koridori, siis vana 110 kV tõstetakse uude koridori. Kas see teeb mastid kõrgemaks, kas suurendab kaitsevööndit?

SKPK: Kaitsevöönd ei suurene. Aga teistsugused mastid tulevad, kus on 110 kV liin samuti.

Küsimus: Sama masti küljes on nii 330 kV kui 110 kV liin?

SKPK: Jah.

Küsimus: Aga kui on ühisriputus ning on rike. Siis peab ju mõlemas voolu välja võtma, mehi ei saa ju muidu peale saata.

Eling: Selle jaoks on meie jaoks ajalooliselt planeeritud nagu ring.

Küsimus: Paidest läheb liin nii põhja kui lõuna poole. Miks meil on Paidesse otseliini vaja, seal on olemas ühendused igalt poolt mujalt.

Eling: Mida rohkem ühendusi, seda turvalisem süsteem.

Küsimus: Vigala-Valgu liini puhul on Velise mõisa juures pidevalt elektrita, sest puuduvad alternatiivsed ühendused ja ümberlülitusvõimalused. Mitu ümberlülitust tuleb Järvakandi ja Vigala vahele? Kui pika jupi pealt võetakse vool ära, kus inimestel on probleem remondi hetkel?

SKPK: Seda on väga vara ja raske öelda.

Eling: Te ei saa elektrit otse kõrgepingeliinist.

Vallavanem: See puudutab alama pinge võrku, see pole kõrgepingeliin.

Küsimus: Aga kui me praegu valime alternatiivid ja siis tehakse uuringud, miks ei tehta uuringud enne ja siis otsustatakse?

SKPK: Kõiki probleeme ei saa lahendada korraga, kui meil ei ole teada, mis alternatiivi me valime. Me peame enne jõudma tulemuseni, me peame minema samm-sammult. Vahele pole mõtet hakata projekteerima lisaliini, kuigi esimese sammu pealt tuleb otsus, et olemasolev liin on parim – me lahendame seda järk-järgult.

Küsimus: Aga võib minna nii, et meie peame oma taskust kinni maksma kõik.

Eling: Meil on kaks rahastust: EL ja pudelikaelatulu. See viimane on nii, et on olemas turg Soomega ja Soomes maksab elekter vähem kui Eestis ning hinnavahe peetakse kinni ning siis see kogutakse kontole, mis on mõeldud just selle jaoks, et rahastada selliseid projekte.

Küsimus: Vaatame Paisumaa küla kaarti. Kas olemasolev kaitsevöönd ka laieneb?

SKPK: Jah, täna on kaitsevöönd 25+25 m, siis 40+40 m.

Küsimus: Mis elektrit hakkab liin vedama?

Eling: Kogu elekter. Ükskõik, mis on selle tootnud. Elekter kogutakse ühte alajaama, kust see läheb tarbijatele. See võib olla ükskõik kuidas toodetud.

Küsimus: Rahva arvamust te tegelikult ei arvesta. Mis mõjud tuulikutel, kõrgepingeliinidel on.

SKPK: Eestis kõrgepingeliine on juba päris palju, see ei ole selline uus teema, mille puhul saame öelda, et see on tundmatu, me ei oska seda hinnata. Olemasolevates trassides tehakse igasugu seireid ja mõõtmisi. Ja me just küsimegi täna rahva arvamust, siin saate oma arvamusi esitada. See ongi see koht. Meil tuleb ka sotsiaal-kultuuriline analüüs, kus tehakse ka rahvaküsitlus, et saada teada, mis on kohalike elanike arvamus.

Küsimus: kas teete ka terviseuuringu?

SKPK: Jaa, elektromagnetvälja uuring tuleb ka – see on üks komponent tervisemõjude osas.

Küsimus: Kas makstakse ka talumistasu liini eest?

Eling: Jaa, kindlasti. Sellega tegeletakse siis, kui planeering on tehtud ning natuke on ka projekteeritud. Enne me ei tea täpselt, kus trass asub ja kellega võtame ühendust. Kui teame täpsemalt, kust liin läheb, siis hakkame teiega ühendust võtma ja lepinguid sõlmima. Pärast ehitamist hakatakse maksma talumistasu.

Küsimus: Kas hüvitis on seotud ka mingi indeksiga? Kas on seotud keskmise palgaga?

Eling: Ei, see on maa turuhind. Meil tuleb hindamisakt, maad hindab sõltumatu hindaja. Hindaja saab võtta arvesse tuleviku muutusi hinnas.

Arvamus: Merekaabli kohta ei ole õige jutt, võtke minuga ühendust. Territoriaalmerest saab läbi sõita.

Eling: Aitäh, protokollitud.

Küsimus: Mis asi on reaktor?

Eling: Reaktor on seade, mis kogub reaktiivenergiat, asub alajaamas.

Küsimus: Kui palju vähem aega maakaabel kestab?

Eling: Kaks korda vähem.

Küsimus: Miks?

Eling: Maakaabel asub maa sees, kus võib olla vett, loomad vm. Pinnas mõjutab maakablit rohkem kui õhuliinil õhk mõjutab.

Küsimus: Ma ei saa aru, sest maa sees peaks olema kaitstud. Ma panin enda krundil 80 cm sügavusele.

Eling: Meie kogemus on see, et õhuliin peab kauem vastu.

Küsimus: Aga projekt läheb nagunii käiku?

SKPK: Planeerimisprotsess on alati selline, et planeering ei pea lõppema kehtestamisega. Aga uuringud teeme kindlasti ära ja ootame.

Küsimus: Aga kuidas te need teete 1 aasta jooksul?

SKPK: Meil on palju eksperte ning uuringuid aitab teha ka KAUR lisaks Ornitoloogia ühingule.

Küsimus: Alles hiljuti ehitati kõrgepingeliin. Kas olete hinnanud, kas prognoosid on realiseerunud?

Eling: Seiret oleme teinud. Ma praegu ei oska täpselt öelda, kirjutage ja siis saan teile vastuse anda nt Lihula-Sindi liini osas.

Küsimus: Kui tugevasti liinid surisevad? Kas see on väga häiriv, eriti niiske ilmaga?

Eling: Uus tehnoloogia on selline, et isegi liini kõrval müra ei kuule. Vanasti oli teisiti, aga nüüd uued on sellised, et ei häiri üldse.

Küsimus: Tuulega vilistavad kindlasti.

SKPK: Jah, õhutakistus seal on.